

Oradea-Mare (Nagyvárad) 1923.

Csütörtök, augusztus 9.

Ötvenharmadik évfolyam, 177. szám.

NAGYVÁRAD

Előfizetési ár: Vidéken egy hóra 50 lei.
Nagyváradon: egy hóra 40 lei.

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR
Feloldó szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Károly herceg
(Szilágyi Dezső)-utca 6.

Beiktatták Hodor

Peter Julian elbucsu

It a prefektusi állásba

megye és város tisztviselőitől

Hétfőn éjszaka érkezett meg Hodor Viktor, az új prefektus Nagyváradra. Kedden, a kora délelőtti órákban megjelent a megyei prefekturán, ahova röviddel azután megérkezett Mosoiu tábornok, közlekedési miniszter is. Itt rövidebb megbeszélést tartottak, azután Peter Julian, a távozó prefektus átadta Hodor Viktor-nak a hivatal iratait és pénzkészletét.

Ezután a megye tisztviselői Tempelean Dezső alispánnal az élükön búcsúztak Peter prefektustól. Tempelean alispán rövidebb beszédben méltatta a volt prefektus munkáját és Peter Julian meleg szavakkal köszöntö meg a megyei tisztviselők támogatását.

Ezután a városi tanács tagjai járultak Peter Julian elé dr Bucico polgármester vezetésével.

A távozó prefektust Bucico polgármester üdvözölte. A város és annak közönsége nevében köszönetet mondott a prefektusnak azért a munkáért, amit a város érdekében végzett.

A volt prefektus válaszában a következőket mondotta:

— Köszönöm önöknek, hogy minden erejükből támogattak abban a munkában, amelyet az adminisztráció konszolidálása érdekében végeztem. Kérem azt a lelki nexust, ami bennünket a munkában összekötött, tartsák meg a jövőben is. Hiszen nem lehet tudni, mit hoz a jövő. És ez a lelki kapcsolat teszi széppé az életet. Kérem önöket, hogy dolgozzanak a város érdekében a jövőben is azzal a szeretettel, ahogyan ezt eddig is tették.

Az installálás

Délután négy órára gyülekeztek össze a vármegyeházára a nagyterembe a megye és a város urai és röviddel utána megkezdődött az installálás aktusa.

Elsőnek Mosoiu Traian közlekedésiügyi miniszter beszélt:

Uraim! Összegyűltünk itt, hogy eleget tegyünk az új prefektus új beiktatása formalitásainak is, aki igazi, hivatásos tisztviselő és aki teljes erejével azon lesz, hogy a megye és a város érdekeit képviselje.

Biharmegyének kettős jelentősége van. Ez a megye egy egész tizedrészét képezi az országnak és a régi időkben is egy egész külön kis országnak számított. Az új prefektusnak különösen fontos szerepe lesz ebben a megyében, amely a határ mentén terül el. De a 400 községű Biharmegye mellett egyik legnagyobb román városnak is prefektusa lesz dr Hodor Viktor.

Nagyon örvendek, hogy a megye új prefektusának beiktatásán jelen lehetek. Reményem, hogy az ő működése hosszú korszaka lesz a megye életének és becsületesen teljesíti azt a programot, amelyet maga elé kitűzött.

Hodor Viktor kitűnő ismerője a közigazgatásnak és ez a legnagyobb garancia arra, hogy a megye jövő adminisztrációja jó lesz. Meg kell állapítanunk, hogy ott, ahol Hodor eddig működött, mindenhol a legnagyobb szimpátiával viseltettek sze-

mélyével szemben. Brassóban is különösen nehéz kérdéseket oldott meg, ez garancia lesz itteni munkásságára is. És megoldja majd az összes égető kérdéseket. És ehhez a munkához biztosítom minden segítségünket.

Dr Hodor Viktor prefektus a következőket mondotta:

Miniszter úr! Köszönöm azt a jóakaratot, hogy ön részt vesz installálásomon. Ön, akinek személyében összpontosul az erdélyi nép szeretete és ön, aki a fáradhatatlan munka szimbóluma. Kérem, hogy segítsen jövő munkámban, hogy beteljesíthessem azt a munkát, amelyet elvégezni szeretnék.

A megye és a város üdvözlése

Tempelean Dezső alispán ezután a megyei tisztviselői nevében emelkedett szólásra:

Prefektus úr! Biharmegye tisztviselői nevében eljöttünk ide az ön installálására. Biztosíthatom önt, hogy fegyelmezett és lelkiismeretes tisztviselőink segíteni fogják önt abban a munkában, amelyet a megye fejlesztése érdekében ön végezni fog.

Dr Bucico Coriolan polgármester a város nevében beszél:

— Öszinte szeretettel és tisztelettel jöttünk ide, hogy üdvözljük önt a város tisztviselői és közönsége nevében.

— Tudjuk jól, hogy az adminisztráció jó menete érdekében feltétlenül szükséges a fokozott munka és legyen ön meggyőződve Prefektus úr, hogy ebben a munkában mindenkor segítségére leszünk.

Az új prefektus programbeszéde

Ezután dr Hodor Viktor, az új prefektus emelkedik szólásra, hogy válaszoljon az elhangzott üdvözlő beszédekre és vázolja programját. Rövid, tömör beszéd volt az, amit az új prefektus elmondott. A programját csak néhány mondatban ismerteti, de ebben a néhány mondatban sokat mond és ha azt beválja, biztosítéka annak, hogy a közönség, a város és a megye közönsége szeretettel és támogatásával segíti az új prefektust konszolidáló munkájában.

— Nagy örömmel jöttem ide, — kezdi a beszédét Hodor Viktor, — mert meg vagyok győződve arról, hogy sikerülni fog realizálni programomat és hogy a konszolidálás munkájában a megye és a város tisztviselői is teljesíteni fogják kötelességüket.

— Az igazi közigazgatás nem keres kivételt a polgárok között és a teljes harmonizációt akarja.

— Elhatározott szándékom, hogy mindig a közérdeket fogom szolgálni és reális munkával biztosítani akarom a polgárság teljes respektusát a közhatalommal szemben.

— A tisztviselőimtől a teljes pártatlanságot és jóakaratot elvárom, mert meg kell érteniük azt, hogy

nem a nép van a tisztviselőért, de a tisztviselő a népet.

— Céлом, hogy független és elfogulatlan közigazgatást vezetek, a változott viszonyoknak megfelelően, de alkalmazkodva a speciális helyi viszonyokhoz.

Iránylevem: a törvényesség, a becsületesség a közigazgatásban. Energikus, de lelkiismeretes és őszinte meleg bánásmód a tisztviselőkkel szemben.

Az ajtóm mindenki előtt nyitva áll

tekintet nélkül nemzetiségre, fajra, vallásra, nyelvre, vagy politikai színnyalatra és szeretettel, igazságosan és önzetlenül dolgozom a köz érdekében.

Minden román állampolgárt ugyanaz a jog és jogbiztonság illeti. Ezt garantálom mindenkinek.

Ugyanez az álláspontom a kisebbséggel szemben is. Nem akarok „velük, de megkérdezésük nélkül” intézkedni. De elvárom, hogy az állammal szemben lojálisak legyenek és segítsék azt nagy munkájában.

— Köszönöm Peter Julian prefektusnak azt a sok jóakaratot, amellyel eddig a megye ügyeit vezette és biztosíthatom, hogy nagy jóakarattal fogom tovább folytatni munkáját.

— Reményem, hogy a megye és város tisztviselőivel együtt végzett munkának, amelyet mindenkor a lakosság érdekében akarok végezni, meg is lesz az eredménye.

— Köszönöm önöknek uraim a jelenléteket, amely nekem csak erőt és biztatást ad arra a munkára, amelyet most megkezdtem.

Ezután az egyes főtisztviselők bemutatkoztak az új prefektusnak, aki azután Mosoiu miniszterrel folytatott hosszabb megbeszélést.

Argetoianu kilépett az Averescu-pártból

Bukarest, augusztus 7. Politikai körökben élénk megbeszélés tárgya az a levél, amelyet Argetoianu, a néppárt egyik legkimagaslóbb tagja s az Averescu kormány volt belügyminisztere intézett pénsteken Averescu tábornokhoz, a néppárt elnökéhez. Argetoianu ebben a levélben bejelenti, hogy kilép a néppártból, s többé nem óhajt a politikai életben szerepelni. Bejelenti egyúttal, hogy mindazokról a tisztségekről, amelyeket a párt bizalmából eddig viselt, szintén lemond.

Az a hadjárat, tehát, amelyet még ez év májusában, — talán politikai feltékenységből — indított meg a parasztpárt Argetoianu ellen, teljes sikerrel járt s Argetoianu, akit azzal vádoltak meg, hogy a kincstári bonok útján több százmillióval károsította meg az országot, ma eltűnt a politikai küzdelem porondjáról.

Több hírlapíró kérdést intézett Averescuhoz, a párt elnökéhez, Argetoianunak a pártból való kilépése ügyében. — Averescu azonban nem nyilatkozott. Megvárja, hogy Goga Oktávián, aki belső barátja Argetoianunak, milyen álláspontot foglal el a kilépés ügyében.

Politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak Argetoianu lépésének, mert attól tartanak, hogy ez teljes szakadást fog előidézni az Averescu-pártban.

A köztisztviselők jogai és kötelességei az új törvény alapján

Irla: Dr Soós István

II.

A köztisztviselők szolgálati viszonyát szabályozó törvény kiterjeszkedik többek között részletesen a tisztviselők jogaira és kötelességeire is és előírja taxative azokat olyképen, hogy ezek általánosságban mindenkire kötelező jogszabályok alkalmazandók a jövőben.

Nézzük először a kötelességeket és azután a tisztviselői állással egybekötött jogokat.

A törvény a hivatalos órát naponkénti minimális 7 órában szabja meg. Ezen idő szellemi munkánál elég nagyra mondható, noha egyes hivataloknál már régebben is alkalmaztatott. A köztisztviselő köteles az év minden napját, kivéve a törvényben előírt szünnapokat — melyeket a törvény 28 napban és a vasárnapokban — vagyis összesen kb. 80 napban állapít meg — hivatalos működésre szentelni. Egy köztisztviselő egész évi munkaideje tehát a fentiek szerint 285 napban van a törvény szerint megállapítva. A törvény természetesen az ünnepeket az orthodox rítus szerint állapította meg, nem intézkedvén a más vallást követő tisztviselőkről (gör. kath., róm. kath., ref.) kikre nézve valószínűleg a végrehajtási rendelet fog kiterjeszkedni.

A törvény előírja, hogy a köztisztviselő köteles azon községben lakni, hol hivatalos tevékenységet kell kifejtetni.

A törvény kötelezi a tisztviselőket, hogy oly életet éljenek, mellyel nem kompromittálják hivatalukat, sem pedig azon testületet, melynek tagjai. Ezen intézkedés régi törvényeink szerint is fennállott és pedig a városi és megyei közig. tisztviselők fegyelmi törvénye világosan előírta, hogy fegyelmi vétséget követ el azon tisztviselő, „ki botrányt okozó erkölcsstelen életet él.”

A törvény szerint tehát a közhivatalnok morál éppúgy kötelező lesz a jövőben, mint volt a múltban és a köztisztviselőnek magánéletében is alkalmazkodnia kell cselekedeteiben és szavaiban — a törvény által is előírt követelményekhez.

Az állásáról lemondott tisztviselő nem hagyhatja el helyét addig, míg felmentése meg nem érkezik és amíg át nem adja hivatalát. A törvény azonban kötelezően előírja, hogy legkésőbb 15 nap alatt köteles az illetékes felsőbb hatóság a lemondás tárgyában határozni.

Az új törvénynek egyik fontos intézkedése, mely a köztisztviselők által elkövetett abuzusok esetén megállapítja az állam kártérítési kötelezettségét. A törvény taxative sorolja fel ezen eseteket és pedig:

1. Ha a tisztviselő a mandátumát átlépi,
2. Ha a törvényes hatáskörén túllép,
3. Ha hatalmi túllengést követ el és ezen tettével magánosok érdekét sérti meg.

Ily esetekben természetesen az állam a vétkes köztisztviselőt felelőssé teheti, illetőleg ellene visszkérésrel élhet.

Viszont azonban, ha egy magános alapítvány panaszt emel egy köztisztviselő ellen, úgy az illető hivatalnok a bíróságnál szerezhet elégtételt.

A tisztviselői inkompatibilitás kérdése, mely utóbbi időben egyik igen fontos problémává vált, szintén törvényileg van szabályozva.

Eddig pld. a közigazgatási tisztviselőkre nézve egy belügyminiszteri rendelet és külön-külön minden törvényhatóságra egy-egy szabályrendelet szabályozta a kérdést, mely szerint a köztisztviselő állásával össze nem férő állást nem viselhet és rt. vagy szövetkezeti igazgatósági tagságot is csak a törvényhatóság engedélyével fogadhat el.

Az új törvény egységesen szabályozza az inkompatibilitást és kimondja, hogy a köztisztviselő nem fogadhat el egy időben két állást!

Kimondja továbbá, hogy nem lehet

1. Kereskedő,
2. Nem vezethet iparvállalatot,
3. Nem lehet bérő,
4. Nem állhat más hivatal — vagy valamely magáncég szolgálatában felettes hatóság-

gának engedély nélkül, mely hatóság az előléptetések és kinevezések véleményezését e alakt bizottság véleményét e tekintetben meghallgatni köteles.

5. Nem végezheti magánügyének ügyeit ha ezek hivatalos tevékenységével összefüggésben vannak.

6. Nem vehet továbbá részt valamely pénzügyi, ipari vagy kereskedelmi társaság igazgatóságában, vagy felügyelőbizottságában, csak szintén a fenti hatóság engedélyével és csak akkor, ha az a tevékenység, melyet kifejt — nincs összefüggésben hivatali teendőivel.

Az ezen szabályoktól eltérő tisztviselő fegyelmi vétséget követ el és a fegyelmi bizottság által büntetettetik.

A tisztviselők jogai közé sorolja a törvény — a törvényes illetmények élvezetét — mely minden egyes közalkalmazottat megillet fizetési osztály és fokozat szerint. Ezen fizetésen kívül joga van lakáspénzre, mely változik a családi állapot és az illető helység szerint, ahol a köztisztviselő működik.

A törvény elismeri továbbá a több gyermekkel bíró tisztviselők családi segélyre való jogát, mely különbözik a családi pótléktól (adaus familia) és csak segélyképen (ajutor) lenne folyósítva az illetékes tisztviselőnek.

A természetbeni lakással bíró tisztviselők lakbért nem élveznek.

A törvény rendezi a tisztviselő házaspár fizetési kérdését is. Ha a családban úgy a férj, mint a nő-tisztviselő mindkettő igényt tarthat lakbérre és pedig olyan lakbérre, mely a nőtleneket illeti meg. A többi segély és pótlék azonban csak az egyik tisztviselő után jár.

A törvény napidíjat állapít meg a szék-helyétől külön álló helyre kirendelt tisztviselőnek, kinek ily természeti állása van.

Minden tisztviselő évente egy havi szabadságot igényelhet. Betegség esetén 3 hónapig kapja teljes fizetését, míg azután 1 évig csak 50 százalékát a fizetésének. Egy év után rendelkezési állományba vagy nyugdíjba helyeztetik.

A régi törvények szerint a tisztviselőnek betegség esetén 1 évig volt igénye teljes fizetésére.

Harc a püspökség tulkai birtokáért

A megyei agrárbizottság tárgyalása

A megyei 1. számú agrárbizottság érdekes döntést hozott keddi tárgyalásán.

Baromlaka községben dr. Varadi Szabó János és dr. Nagy Simon debreceni ügyvédek 309 hold birtokukat még 1917-ben eladták hét jómódú várvizi parasztnak, akik a vásárolt birtok egy részét 1919-ben eladták a nagy báródi üveghuta tót munkásainak. A szerződés azonban mindkét esetben csak ideiglenes jellegű, mert a telekkönyveken egyik birtokvétel sem kebelezte be. A járási bizottság úgy tekintette a birtokot, mint a debreceni ügyvédek tulajdonát és azt, mint távollevők birtokát kisajátította.

Ezután harc indult meg Baromlaka és a szomszédos Várviz községek lakói között, hogy melyik község igényjogosultjai kapják meg a birtokot. A megyei bizottság pedig úgy döntött, hogy az állam részére sajátította ki a birtokot.

Az első várvizi vásárló a hét parasztagazda, most visszakövetelik a debreceni ügyvédek től a birtok 1917-ben kifizetett árát, ami igen érdekes magánjogi pert von maga után.

Ugyancsak a tegnapi napon tárgyalta a megyei bizottság a tulkai igényjogosultak birtokbabevezését is. Ebben a községben ugyanis a r. katolikus püspökségnek 5400 hold birtoka volt, amelyből 5300 holdat kisajátítottak. A tulkai 820 igényjogosult kérte az egész birtokot. De Kivásd és Árpád (most Dacebal) község lakosai is igényelték a birtokból. A megyei bizottság helyszíni szemlét rendelt el.

Érdekes még megjegyezni, hogy egész csomó igényjogosult, akik annak idején ki-

maradtak az igényjogosultak listájából, most utólag kérték, vegyék fel őket a névjegyzékbe. Ezt a kérelmet azonban a törvény értelmében a megyei agrárbizottság elutasította, tekintettel arra, hogy a felebbezések határideje már régen lejárt.

Együttműködést ajánlottak a liberálisok a nemzeti pártnak

A Lupta írja, hogy a kormány részletes ajánlatot tett a nemzeti pártnak az együttműködésre. A hirdetés szerint a liberálisok mostani ajánlatai sokkal kedvezőbbek voltak, mint annak idején a kormány megalakulása-kor. A legzöldebb együttműködést ajánlották fel a nemzeti pártnak részvételével a kormányban is és pedig közel egyenlő alapon a liberálisokkal. Ezenfelül közös választási akciót s azt a garanciát, hogy négy évre biztosítják a közös kormányzást. A legfontosabb része az ajánlatnak az volt, hogy a nemzeti párt Erdélyben teljes akciósabadságot kap, a regában pedig a liberális párttal csaknem egyenlőt. Cserébe a liberálisok azt kérték, hogy a nemzeti párt ne futassa tovább az alkotmány ügyét.

A legérdekesebb a dologban az, hogy ez az ajánlat éppen akkor történt, amikor a liberális hivatalos a legkategorikusabban megcáfolta minden közeledésről kísérletet. A nemzeti párt a Lupta szerint azt felelte az ajánlatra, hogy a két párt között minden erkölcsi lehetőség megszűnt a közeledésre s hogy véglegesen ellentétes táborban kell maradniuk.

A liberálisok mindemellett tovább fáradoznak a nemzeti párt megpuhításán oly irányban, hogy mondjon le a parasztpárttal vagy a néppárttal való koalíció gondolatáról, mely úgy sem lehet tartós s mellyel szemben a liberálisok négy évi közös kormányzást ajánlanak.

Amikor gyermeksoffőr vezeti az automobilt

Tegnap délelőtt tíz óra felé újból autószerencsétlenség történt. Ezen a héten már a harmadik autókatasztrófa ez Nagyváradon, ugylátszik, már nemcsak a vasuti karambolnak, hanem az autóbaleseteknek is külön rovatot kell nyitnunk.

Tegnap délelőtti szokatlanul forgalmas volt a Rákóczi-utnak a Sal Ferenc-utca felé eső része. Villamos és több kocsik igyekezett a meglehetősen elszűkült utcán, amikor egy megengedettnél jóval gyorsabban vágató autótűnt fel. Az autót egy fiatal gyerek vezette. Kitérni a kocsik és a villamos elől nem tudott, hanem felszaladt a járdára. Izgalmas jelenetek játszódtak le. Sikoltva menekültek az emberek. Mindenkinek sikerült elugrani az autótól, csak egy Fekete nevű orvostanhallgatót lapított a falhoz a kis Ford-kocsi. A fiatal orvostanhallgató kezét eltörte.

Azután az autót visszafelé indította a soffőr és akkor egy újabb katasztrófa következett be. Az utiesten haladt a Bognár és Szántó-cég egy teherkocsija, azt is felborította.

A rendőrszem az olasz i kapitányságra kísérte a soffórt. A kihallgatásnál kitént, hogy az autót az Economia R. T. tulajdona. Soffőrének Barcsányi Sándor 17 éves gyermek sem hajtási igazolványa, sem soffőr-vizsgálója nincs. A soffórt letartóztatták és megindították ellene is és a bank ellen is az eljárást.

Értesitem

a nagyérdemű közönséget, hogy rak-táramra eredeti angol

téli kabát és őszi divat
ujdonságok érkeztek

előnyös vétel folytán mérsékelt árak.

HORBÁTZ JÓZSEF térti szabó

Gen. Mosolu (Mezey M.)-n. 4/a. sarok üzlet

Tovább tart a vasmunkások sztrájkja

Részletes tudósításban számolt be tegnap a „Nagyvárad” arról a váratlanul ki-robbant sztrájkról, amely a Vasöntőde és Gépgyár üzemét megbénította. A hirtelen munkabeszüntetés tudvalevőleg abból ke-letkezett, hogy a gyárigazgatóság a munká-sok egyik bizalmiférfiát tiszteletlen maga-s viselete folytán elbocsájtotta.

A munkások hétfőn, közvetlenül a munkabeszüntetést követően jelentették a munkaügyi felügyelőnek, hogy sztrájkba álltak. Vasca felügyelővel folytatott társ-gyalásaik során, ami hétfőn a késő esti órákba nyúlt bele, úgy állapodtak meg, hogy másnap, kedden reggel visszatérnek műhelyükbe és a munkát ismét felveszik.

Igy is történt. Kedden reggel hat óra-kor a gépgyár ötszáz munkása megjelent a telepen. Közöttük jelentkezett azonban a munka főlvetelére Wassner János bi-zalmiférfi is, akivel való szolidaritásból előtte való napon a sztrájk kitört. A gyár egyik üzemvezetője, minthogy Wassner-t kizárták, nem akarta megengedni, hogy a munkát a többiekkel együtt Wassner is fölvegye. Erre a munkások most már má-sodszor szüntették be a munkát.

Dél előtt folyamán kinnjárt a telepen Vasca munkaügyi felügyelő. Megkérdezte a munkásokat, hajlandók-e munkába állani, vagy sem? A munkások erre — Wassner nélkül — nem mutatkoztak hajlandóknak, mire a felügyelő kijelentette:

— Ha pedig nem dolgoznak, úgy nincs értelme, hogy a telepen tartózkodjanak.

Vasca felszólítására a munkások kivétel nélkül elhagyták a Vasöntőde és Gépgyár műhelyeit.

Ujból lehet repatriálni!

Az erdélyi magyarság megcsappant táborát évek óta ritkították a repatriáltak. Ezer számra mentek Magyarországra telve munkakedvvel, szép reményekkel, amiket Erdélyben megtagadt tőlük a változó sors. Voltak, akik révbe értek, nem bánták meg a kivándorlást. De a legnagyobb rész évekig vagonokban lakott, munkát nem kapott, a megfogyatkozott Magyarország nem tudja őket ellátni. A sok állami tisztviselőt, akik pedig valamennyien európai nívón álló munkát produkáltak, nem vette át a román állam. A hivatalos körök már nagyon sokszor érezték a kipróbált tisztviselő hiányát és ézerszer éreztünk mi is a szomorú búcsú után, hogy megint eggyel kevesebben lettünk.

A központi repatriáló hivatal azonban valószínű úgy találta, hogy még mindig nagyon sokan vagyunk és ezért meghossz-szabbították a repatriálás már egy éve le-járt terminusát. Körröndeletben hívta fel a központi repatriáló hivatal minden megye székhelyén felállított repatriáló hivatalt, hogy további intézkedésig a repatriálási igazolványok kiállíthatók.

Gyakorlati szempontból nem sok je-lentősége van a prolongálásnak. Aki el akart menni, az már eddig elment, aki pe-dig itt maradt, az régen leszámolt önma-gával és ha nem jól, akkor rosszul elhe-lyezkedett.

Tíz leírt hetenként annyi könyvet vehet kölcsön, amennyit akar a Hegedüs Hírlapiroda kölcsönkönyvtárában.

Amerika hajlandó a döntőbíró-ság vállalására

Párisból jelentik: Amerikai lapok Coolidge a nyilvánosság előtti kijelentéseiben bizonyosságot tett arról hogy Amerika elszigeteltségében hajlandó a világ-döntőbíró-ságban való részvételért állást foglalni.

Coolidge kijelentéseiből meglátszik, hogy első sorban az amerikai külkereskedelmet akarja régi nagyságában visszaállítani s ehhez szükségesnek tartja, hogy Európában is visszaálljon a régi, normális gazdasági élet.

Washingtonban nem hiszik, hogy Coolidge a Ruhr-kérdésben is szerepet vállalna, de valószínű, hogy az elnök kész közreműködni indirekt úton a válság megoldásában.

Az angol-francia politika kétségkívül legjelentősebb eseménye az, hogy lord Curson hír szerint — Poincaréval való találkozás céljából — legközelebb Párisba utazik. Vannak, akik tudni vélik, hogy lord Curson a német jóvátétel megoldására új tervet dolgozott ki, mely Angliának a szövetségesekkel szemben tanusítandó előzékenységén alapulna. Az angol politikának ez az opportunus ingadozása nem valószínű, így a feltevés még megerősítésre szorul.

Londonba egyébként megérkezett az olasz válaszcjegyzék. Olaszország óhajtja

ugyan a német passzív rezisztencia megszüntését, de helyteleníti az erőszakos beavatkozást és a megszállást, melynek fokozott való feloldását kívánja.

A belga „szürkekönyv” Brüsszelben megjelent. A belga kormány közlése a jóvátételi kérdésben beérkezett szakértői jelentéseit. A könyvben erős szemrehányások vannak Németország ellen, amiért rosszul gazdálkodik, és pedig szándékkal, mert úgy a vasutakból, mint a bányákból többet érhetne el, mint amennyit elér.

A düsseldorfi bombamerénylet tettesét elfogták. Azt vallja, hogy cselekedetere a hazafiúi elkeseredés indította. Mikor látta — úgymond — hogy a francia csapatok díszben és zenészővel menetelnek, hogy a menetet sok német kísérte, akik az elszakadási mozgalom hívei: erre a látványra dobta oda a bombát. A merénylet neve Rabo.

A német papírpénz horribilis termelési növekvésére világít rá, hogy napi összege immár a nyolc billió felé közeledik. Az államnyomdákon kívül hatvan berlini nyomda állítja elő a papírpénzt. Az új százmillió márkások nyomását legközelebb megkezdik. Egy dollár a berlini utótőzsdén elérte a két milliót.

Napközi Otthon Nagyváradon

A Mircea herceg egyesület megalakult

Az anya és az újszülött gyermek megmentése a társadalmi tevékenység legnagyobb feladata. Nagyváradon ebben az irányban vajmi kevés történt, az új nemzedékről s a fiatal anyákról csak a jó isten gondoskodna. Megdöbbentő jele volt ennek a betegségező gyermekrendelőben nem ritkán előfordult eset, hogy a csecsemőket papírba burkolva vitték fel az anyák az orvos elé, mert nem volt rendes vászonruhájuk s ami megmaradt, az rongyos és piszkos volt. A Stefánia egyesület legutóbbi időkből állami szubvencióval dolgozott ezen a téren, míg a napokban beleolvadt a Mircea herceg egyesületbe. Az egyesület aktív elnöke ma Mária királyné. Tavalyi működéséről kiadott jelentése szerint az egyesületnek az ország minden részében van fiókja, Bukarestben ápolónői tanfolyamot tart fenn s az állammal közösen van bábaképezdeje és kórháza szülőknek s csecsemők számára. Ebbe az egyesületbe olvadt be a Stefánia egyesület s ez a szervezet igyekszik a hasonló irányú jótékony egyesületeket a közös célra egyesíteni. Alldóan napirenden tartotta a kérdést dr Nemes Sándor, a nagyvárad bábaképző igazgatója, hogy a terhes nőket, gyermekágyasokat s csecsemőket megfelelő segítséggel lássa el, szülészeti klinikák, gyermekmenhelyek, napközi otthonok, diszpanzerek révén.

Kolozsvárott a fiók már megalakult s gyermekágyas otthonokat, csecsemő diszpanzert létesített, ezenkívül külön dohánygyári munkások részére felállított egy csecsemőotthont s a monostori városrészben is egyet.

Az egyesület Nagyváradra is ki akar terjeszkedni s a csecsemő és anyavédelmet modernül s a viszonyoknak megfelelően kívánja berendezni. Nagyváradon ilyen irányú intézet kettő van: a bábaképezde s a gyermekmenhely. De vannak szegény munkások, akik gyermekükkel maradtak s a gyermeket anyaszeretetük nem engedi a gyermekmenhely gondjaira bízni. Ezek a legnagyobb nyomorban élnek, cseléd-könyvet nem válthatnak, nem veszik fel őket valamely hivatalba vagy más foglalkozásba, mert a gyermekük első életévében szorul a legnagyobb gondozásra és ápolásra, tehát nem hagyhatják el gyermekeiket. Ezek segítségére jön az új egyesület. Célja, hogy négy feladatot megoldjon.

Először: segítséget nyújt a szülésnél azoknak az anyáknak, akik nem képesek családi okokból (több

gyermekük is van) bemenni a bábaképezdebe 10—12 napra s otthagyni családjukat. Ezeket ambulanter kezelik. Egy babaasszony a szüléshez szükséges felszereléssel, ágyneművel, csecsemő-ruházattal, fürdőkád-dal s ami szükséges, megjelenik a szülő nő lakásán, levezeti a szülést, ellátja az ágyat tiszta fehérneművel (s ez a fontos) s mindaddig ott marad, míg szükséges. A költségeket az egyesület fizeti.

Másodszor: Azoknak az anyáknak, akik az intézetben vagy valahol szültek, de nincs lakásuk, arra az időre, míg több kiméletre van szükségük, otthon nyújt, ahol esetleg megfelelő munkaalkalmat is talál-nak, mindaddig, míg valahova elhelyezkedhetik s megállhat segítség nélkül is.

Harmadszor: Azoknak az asszonyoknak es anyáknak, akik munkába kénytelenek menni a szop-tatás ideje alatt a csecsemőt felviszi a napközi ot-tonba, ahova reggel az anya beviszi a gyermeket, délelben felkeresi s megszojtatja, este pedig haza vi-szi. Ebben a napközi otthonban a gyermek kap reg-gel egy fürdőt, délelőtt és délután megfelelő tápla-lékot s állandó ápolást orvosi felügyelet alatt.

Negyedszer: A tulajdonképpeni diszpanzér műkö-dése a Stefánia szövetsége volt. Orvosok heterként háromszor orvosi tanácsot adnak az anyáknak, re-mérik a gyereket, segítséget nyújtanak szükség ese-tén, ahol ételnemű s ruha szükséges.

A Mircea herceg egyesület megalakult Nagyváradon, elnöke dr Bucico Corioiáné, polgármester-né, aki a nagy ügynek szenteli most minden ide-jét. Alelnökei dr Candrea Jánosné, táblabíróné, Horváth Árpádné és Szőke Sándorné, vezető-ségében vannak: dr Nemes Sándor főtitkár, dr Edel-mann Menyhért, Olteanu tábornok, dr Popovici Mik-lós, Peter Julián főinspektor, Benedek Aladár tanácsos, gazdasági tanácsadó, Egri Gergely dr ügyész és a pénztáros Gh. Alexandrescuné.

Az egyesület megkezdte a taggyűjtést. Tagjai kétfélek: alapítótag, aki legalább 500 lelt fizet egy-szersmindenkorra vagy 100 lelt évente és működőia-gok évi 20 lelt fizetéssel. A vezetőség célja, hogy minél több tagja legyen a nemes célu egyesületnek s adományokat is elfogad. Tiszteletbeli tagokul jelöl-lik még azokat, akik legalább egy ágy fenntartására kötelezik magukat vagy megfelelő összeget fizetnek az anya s gyermeke ottani fenntartására. Tagjainak tekint ezenfelül az összes gyermekvédelmi és jótékony egyesületeket s programját megvalósulásra akarja vinni. E célból a városi tanácsot megkereste,

Öltöny, felöltő, átmeneti és télikabát szöveteiket

alkalmi vétel folytán
napi áron alul árult

Deutsch posztóáruház

Avram Jansu (Kossuth)-u. 1.
Cimpe figyelni!!!

hogy járuljon a nagy cél megvalósításához anyagilag is.

Az intézmény általános emberi célok megvalósításán dolgozik. Azokat veszi gondozásba, akik még semmiféle nyelven nem beszélnek. Az ősz folyamán nagy jótékony mulatságot rendez, hogy a céljai eléréséhez szükséges anyagi eszközöket előteremtse ezért a közönség áldozatkészségére apellál.

Egyleti házul a szabadkőműves páholyt szemelteti ki a Mircea herceg egyesület vezetősége. Mihelyt a királyszobrot felállították, az épület átalakítását azonnal megkezdik s megfelelően be is rendezik. A főegyesület Bukarestben három milliót vett be tagdíjakból, alapítványokból és az állam csak 160.000 lelvel járult az egyesület segélyezéséhez. A nagyváradi fiók önállóan használja fel bevételeit, csak a számadásokat köteles a bukaresti központba beküldeni s emellett állami segítséget is kap. A központ a szabadkőműves páholyépület lesz, amelyet mindenfelől villamoson meg lehet közelíteni. Akik igénybe veszik az intézményt, villamosjegyet kapnak, ma sikerül az egyet akcióját. Ezzel a jeggyel az anyák reggel beviszik a gyermekeket a napközi otthonba s mikor onnan elviszik, másnapra újra ingyen villamosjegyet kapnak. Viszont akinek hozzátartozója (apja) számbavehető keresetet mutat fel, az naponta alig érezhető (10 lel) hozzájárulást fizet a napközi otthon céljaira. A gyáripárosokra, vállalatokra nézve előnyös, mert felmenti őket külön napközi otthonok létesítésétől s legfeljebb az ebédidőt kell meghosszabbítani félórával, mikor a munkásnő a napközi otthonba megy, hogy gyermekét megszoptassa, megébredjen s visszamenjen a munkatérre.

A Mircea herceg egyesület tegnap, kedden délután 5 órakor tartotta első igazgatósági ülését s program végrehajtása kérdésében.

Előkészületek Hardind temetésére

Newyorkból jelentik, hogy mindazon a vasutállomásokon, amelyeken a Harding koporsóját szállító vonat keresztülhalad, a lakosság tömegekben várja a gyászlepellet betakart vasuti kocsit s némán, hajadonfővel vesz bucsut az elhunyt elnöktől. Katonai diszörsegek vannak felállítva az alaskai partvidéktől a Panama-csatornáig, Hawaii-tól a Fülöp-szigetekig és a 7000 mérföldes utvonalon félóránként a gyász jeléül egy-egy sortűzet adnak. Az Egyesült Államok valamennyi hitfelekezetének minden templomában gyászistentiszteleteket tartanak. Hardingot állami költségen temetik, de a washingtoni gyászszertartás a lehetőség szerint egyszerű lesz. Három napon át szünetelni fog a kormány és minden állami hivatal munkája.

A gyászmenet élén Coolidge elnök fog haladni a kormány tagjaival, mögöttük az állami főtörvényszék és a parlament küldöttségei, úgy kísérik a koporsót a vasutállomástól a Fehér Házig. Itt marad a holttest a nagy oszlopos csarnokban felravalozva másnap reggeli tíz óráig, aztán átviszik a Capitoliumba. Nyolc óra hosszat zárandokolhat a gyászoló közönség a ravatalhoz. A koporsóra csak négy koszorút tesznek, az özvegyét, Coolidge elnökét, az állami főtörvényszék és a kongresszus koszorúit, ellenben az idegen államok és kormányokét a katafalk körül helyezik el.

• Öltöző asztala hiányos, ha nincs rajta Brázay kölnivíz. Kapható mindenütt.

Fehér és színes

**női filo kalapok
olcsón kaphatók**

Új u. VADASNE, Várház-utca 51. sz.

Antiszemita botrányokkal szórakoznak egy pesti ékszer- rész gyilkosai

Budapest, augusztus 7. Másfél héttel ezelőtt, pénteken este Ottó Lajos ékszerész, az Anna-utca és Tárnok-utca sarkán, abban a kis házikóban, amelyben ékszerboltja és gazdag lakása volt, meggyilkolták. A rendőrség Szautner Ferenc 52 éves csavargót gyanúsította a gyilkossággal.

Múlt szerdán este, amikor a főkapitányságon a vallatás és a nyomozás minden szála még Szautner Ferenc körül bonyolódott, az Abbázia kávéházba az Andrássy-utcai bejáraton három férfi lépett be. A társaság lármásan, úgy, hogy a kávéház valamennyi vendége megdöbbsent, kezdett botrányosan viselkedni:

— Megtanítjuk a zsidókat. Olyan mulit rendezünk, hogy minden zsidó megemlegeti azt, hogy ma mi itt voltunk!

A pincérek rövidesen ráeszméltek, hogy a társaság azért szeretne botrányt csinálni, hogy így szeretnének meglepni a fizetés előtt. S valóban, nem telt bele két perc és az előbb még hangos antiszemita kiugrott az ajtón, elkezdett futni a Teréz-körut felé, azonban a kávéház Józsi nevű fizetőpincére kiugrott utána az ajtón és üldözőbe vette. Sikerült kézrekeríteni a menekülő antiszemitát. Közben a többi pincér felismerte a kávéházzal szemben ácsorgó barátját, ki úgy látszik várta, hogy hogyan fog sikerülni a menekülés.

Ezt is behozták a kávéházba az elkecseregett fizetőpincérek, akiknek a vendégeit elzavarta a hangos antiszemita társaság, amely 17.700 korona sörcehhez és csaknem ennyi kifizetetlen ételszámlával akart szökni.

Most már nem voltak olyan hangosak, mérsékelt antiszemiták lettek egyszerre és állandóan csak az igazolványaikhoz kapkodtak, amelyek közül az egyiken ez állott: Bedő József tartalékos hadnagy, a másikon pedig Dula József tartalékos zászlós. Bevallották, hogy az antiszemita botrány révén akartak jó vacsorához és egy kis mulatáshoz jutni a szerintük zsidó kávéházban.

Megerkeztek a rendőrök, akik átvitték úgy Bedő Józsefet, mint Dula Józsefet a VI. kerületi kapitányságra, ahol hosszas purparlék után kiderült, hogy egyetlen filérje sincs és a fizetőpincérnek, aki elkísérte, szerencsétlen fiatal feleségének egy dsempertjét adta oda zálogba, amíg pénzt tud szerezni.

A rendőri kihallgatás azzal a szenzációs eredménnyel járt, hogy Bedő és Dula töredelmesen bevallották, hogy az Anna-gyilkosságot tényleg ők követték el, de azazal védekeznek, hogy csak az Anna- és Tábornok-utca sarkán levő kis ékszerüzletet akarták kirabolni, azonban véletlenségből, mint ők mondják, gyilkosság lett a vége a rablási kísérletnek.

Az elvetemült embereket a rendőrség letartóztatták, mindkettőjüket, már vasárnap az ügyészség fogházába vitték.

• 150 lel egy Linon-kalap fehér és színes, csak a „RITA”-ban, Teleki-u. 24. sz.

Öt lelért a legjobb
könyvet elolvashatja a

**HEGEDŰS
HÍRLAPIRODA**
költőnkönyvtárából.

ÜDONSÁGOK

* Főszolgabírói értekezlet a megyeházán. Kedden délelőtt Biharvármegye összes főszolgabírói értekezletre gyűltek össze és testületileg üdvözölték Moson tábornok, közlekedésügyi minisztert, aki válaszában kijelentette, hogy szeretné, ha a megye lakosságának minél jobb gazdasági prosperálását biztosítanák. Ebből a célból felhívta a főszolgabírók figyelmét, fordítsanak nagy gondot a községi fogyasztási és értékesítő szövetkezetek létesítésére, különösen terményértékesítő szövetkezetet létesítsenek, hogy a falusi lakosság terményeit ne harácsolják el olcsón különféle ügynökök.

* Tatu tanácsos elfoglalta hivatalát. A miniszteri rendelkezés értelmében dr. Bucico polgármester tegnap megtett minden intézkedést, hogy Tatu tanácsos elfoglalhassa hivatalát. Jónás Demeter a hivatalt kész átadni s megvárja a felsőbb fórum végleges rendelkezését személyét illetően.

* Liberális párti szenátort erőszakoltak Jósika báró utódjává. Gyergyószentmiklósról jelentik, hogy a báró Jósika Sámuel halála folytán megüresedett csiki szenátori szék betöltéséért harmadikán és negyedikén zajlott le Csikmegyében a választási küzdelem. A jelöltek Görög Joakim gyergyószentmiklósi kanonok és Szöcs Géza gyergyószentmiklósi állami líceumi igazgató voltak: az előbbi az egységes Magyar Párt jelöltje, az utóbbi liberális párti. A választás a legteljesebb visszaélések jegyében folyt le és a liberális jelölt abszolút győzelmével végződött. A Magyar Pártnak az urnák ellenőrzésére kiküldött két bizalmi emberét be sem engedték a választási terembe.

* Felekezeti világkongresszusok. Eszenbachban és Warthburgban augusztusban tartják meg az első lutheránus világkonventet. A cionisták világkongresszusa — mint Prágából jelentik — Karlsbadban, kedden nyílt meg.

* Lepecsételték a lakáshivatal helyiségeit. Megírta a „Nagyvárad”, hogy a lakáshivatal vezetésére Dancu rendőrkapitány és Gerlán János városi tisztviselők kaptak megbízást. A lakáshivatal eddigi vezetője, Fildán József viszont felettes hatóságától semmi rendelkezést nem kapott, sőt Peter Julian prefektus arra kérte Fildán Józsefet, hogy vezesse addig a lakáshivatal ügyeit, míg ellenkező hivatalos értesítés nem jön. Dancu rendőrkapitány és Gerlán János tegnap újból megjelentek a lakáshivatalban és kérték az azonnali átadást. Ezt Fildán megtagadta. Erre a hivatal irattárát lepecsételték és az összes helyiségeket.

* Unirea—Nac football mérkőzés lesz vasárnap délután. Jegyek elővételben már kaphatók.

* Külföldi prédikátorok a baptista templomban. Folyó hó 8-án szerdán este 8 órakor a baptista templomban ünnepélyes istentisztelet lesz. Előadók lesznek dr. Everett Gill lausannei és dr. Löwe Rich. mondi amerikai prédikátorok. A hitközség ezúton hívja meg tagjait és az érdeklődőket.

* Kirándulásnál nélkülözhetetlen a Diana sóborszesz, izmaink legjobb ápolója. Ugyeljünk a Diana névre.

TUNGSRAM

A legjobb villanykandalló!
Mindenütt kapható!

* **Cégjegyzői kinevezés.** Kirschner és Társa szállítmányozási részvénytársaság Kesztenbaum Zoltánt cégjegyzővé nevezte ki.

* **Az Új Kelet nagyváradi kiadóhivatala közli előfizetőivel,** hogy a keddi napon technikai okok következtében a lap Nagyváradra nem érkezett meg. Ma, szerdán előfizetőink a keddi lapot is rendben megkapják.

* **Kigyulladt az ecsediláp.** Budapestről jelentik: Az ecsedi láp kedden délután kigyulladt. A tűz megátolhatatlanul terjedt a legutolsó jelentések szerint már eddig több, mint kétszáz holdon pusztít. A környék és Debrecen tüzoltósága a legnagyobb erőfeszítéssel sem tudja a kilométeres lángoszlopokat, amelyek hallatlan gyorsasággal terjednek tovább, lokalizálni.

* **Gyászrovat.** Karacs Sándorné szül. Pribik Margit életének 45-ik évében elhunyt. Temetése ma, szerdán délelőtt 10 órakor megy végbe Csengeri-utca 6. sz. gyásháztól. Gyászolják bánatos férje, szerető gyermekei és számos rokonai.

Harsányi József fiatal életének 16-ik évében szülői mély fájdalomra elhunyt. Temetése ma, szerdán délután 3 órakor megy végbe Vitéz-utca 21. számú gyásháztól. Gyászolják bánatos szülei, testvérei és számos rokonai.

* **Hölgyek érdeke felkeresni Rimanóczy-utcán Kertész Reklám nődivat szövet, selyem, vászon-üzletét,** mert ott az árak olcsóbbak, mint bárhol.

* **Beszüntették a vasúti alkalmazottak nyugdíjának fizetését.** A Directiunea Generala egy folyó hó 15-én kelt rendeletével megtiltotta az üzletvezetőségeknek a nyugdíjas vasutasok járulékaiknak további kifizetését. A nyugdíjas közalkalmazottak nyomorúságáról oly sok szó esett már, hogy ezt a legujabb, drákói kegyetlenségű intézkedést sem szükséges bővebben kommentálni. A tény eléggé beszél önmagáért. A sérelmes és tarthatatlan intézkedés megváltoztatását kieszakozlandó, a megélhetés lehetőségéből kizárt nyugdíjas közalkalmazottak most akciót indítanak önmaguk között és nélkülözhetetlen pár fillérjüket egy gyűjtőben sorakoztatják fel, az akció költségeinek fedezésére. Hogy ez a mozgalom mennyiben fog sikerre vezetni, az még kétséges, de hogy a hasonló igaztalan és méltatlan rendeletek aligha válnak dicsőségére és biztonságára a romániai közlekedésügynek, az bizonyos.

* **A Törekvés uszóversenye.** Szenzációsan ígérkező országos uszóversenyt rendez vasárnap délután a Félix-fürdőben a nagyváradi Törekvés, amelyre már eddig is Erdély legjobb nevű uszói neveztek be. A főbb versenyszámokban biztos indulók az MTK, TAC, Kinizsi, Unirea, AAC, ATE, Toldi, Elit, Haggibor és a nagyváradi egyetemen uszói. Külön eseménye lesz az országos versenynek a marosvásárhelyi Szentgróthy, többszörös magyar bajnok és rekorderek és Devich, a Törekvés kitűnő nevű uszóbajnokának a találkozása.

* **Erőszakos kilakoltatás.** Kalla István Szent János-utca 13. szám alatt lakó női-szabó kereste fel tegnap szerkesztőségünket és alábbi panaszát adta elő. Kifejezte, hogy a kérdéses házban egy Szalárdi-utca felé eső lakrészéből és mellékhelyiségekből álló lakrészét, a két szoba közül, melyben hatodmagával lakik, egyiket szabóműhelynek használja. Házigazdája Bihari Lajos a várostól engedélyt kapott, hogy a műhelynek használt szoba egy részének fölhasználásával háza Szalárdi-utcai frontján kaput vághasson. A női-szabó műhelye ez által megkisebbedett, de Kalla valahogyan így is használni tudta volna még műhelyét. Tegnap azonban még ebből a megmaradt műhelyrészéből is kilakoltatták, azon a címen, hogy

oda házigazdája, Bihari Lajos fog üzletével beköltözni. Sem bíróság, sem más hatóság a háziurnak Kalla műhelyét törvényesen oda nem ítélte, amint hogy nincs is rá mód, hogy minden további nélkül a háziúr lakója műhelyét üzlethelyiségnek elrekkvirálhassa. Kalla műhelyének elvétele az előadott körülmények között a legfőbb mértékben törvénytelen és erőszakos.

* **Cáfolják Gömbös felajánkozását.** Budapestről jelentik, hogy a Magyar Hirlap tegnapi leleplező cikke ügyében a jugoszláv követség a Magyar Hirlapban közli, hogy a szinajai konferencia alkalmából Milojevics jugoszláv meghatalmazott miniszter semmiféle megbeszélést sem folytatott Balla Aladárral Magyarország vagy egy Gömbös-kormány érdekében.

* **Autó-forgalom.** Szalárd-Oradea-Mare között. Indul: Lloyd kávéház előtt délután 5 órakor, vissza érkezik reggel fél 8 órakor. Jegyek előre is válthatók Grünfeld vendéglő Kapucinus-utca 6. és Davidovits vendéglő Torna-utca.

* **Nyári mulatság a Munkás Otthon javára.** A folyó hó 19-én tartandó nagy munkás-mulatságnak a programját most készítette el a kultur-bizottság. Sikerült a Lydo összes helyiségeit erre a célra megkapni, ahol aznap csak belépő-jeggyel, illetve meghívóval lehet belépni. Az ételek és italok árát is a legméltányosabban állapította meg erre az alkalomra a Lydo előző keny tulajdonosa. A színházi zenekar is készséggel ajánlotta fel szolgálatait a társadalmi fontosságú célra. Konfetti, szerepentin-csata és egy magas nivóju kabaréműsor garantálja a közönség szórakozását. A tánc reggel 5 óráig fog tartani. A tiszteletjegyeket különböző bizottságok viszik ki és a megváltási összeget a „Munkás Otthon gyűjtőjére” vezetik rá. A kultur-bizottság ugyanis ez úton óhajt módot nyújtani arra, hogy azon tömegek, amelyek kívül állnak a munkásmozgalmon, de a munkásság eszméiért lelkesednek, vagy a munkástömeg mozgalmát szimpátiával kísérik, erkölcsi kötelezettségeiknek eleget tehessenek és a Munkás Otthon felépítéséhez hozzájárulhassanak.

* **Felhívás a festő iparosokhoz.** Az Ipartestület elnöksége felkéri a festőiparosok szakszervezetébe tartozó összes szobafestő, mázó, cimfestő, fényező és aranyozó iparosokat, hogy a rendezendő mulatságra meghívandó ismerőseik neveit és lakhelyeit f. hó 8-án, azaz szerdán este 7 órakor az Ipartestület helyiségében tartandó értekezleten jelentsék be. Ugyanekkor a jegyek is átvehetők lesznek. A meghívók zavartalan-ságának biztosításából pontos megjelenést és névsort kérnek.

* **A Zsidó Leányegylet mai mesedélutánja.** Ma, szerdán lesz a Zsidó Leányegylet mesedélutánja a következő műsorral: Prolog. Elmondja Feldmann Rózsika. Barcarol (Hoffmann meséi) Hegedűn előadja Moskovits Relli, zongorán kíséri Voszka Manyi. A kis Savoyard. Szavalja Guttmann Kató. Schimmi. Táncolja Hoffmann Klári. Az előkelő vendég. Előadják: Grosz Elza, Bürger Olgie, Weisz Irénke, Liebermann Tibi és Krausz Ilus. A rózsza és a lepke. Lejtik: Mányoki Ilus és Ligeti Maca. Zongorán kíséri: Brán Mariska zongora tanárnő. Hogy ha én megházasodnám. Éneklí és zongorán játsza: Voszka Magdus. Jegyeket délelőtt 10 órától az Atlanticban lehet váltani.

* **Legszebb kirándulohely a BÉLA-kert.**

* **Csak ma és holnap játszik Szőke Szakálék a nagyszerű „Fogorvos” és Vónónégyes” című darabokat a Bonbonnierben.** A szerzőn kívül Horth Hella, Sándor József, Gonda, Kardos és Andai a főszerepekben. Pénteken intim-est. Szombaton pedig teljesen új műsort mutat be az együttes. Előadás kezdete pont 9 órakor.

* **Elveszett egy Babi névre hallgató fehér spitz kutya.** Nyomra vezető vagy megtaláló 100 lei jutalomban részesül, ha jelentti tulajdonosának Baross-utca 11. sz. alatt.

* **Új tagok, új ének és táncszámok a Tabrin Bonbonnierben** éjjel 12 órai kezdettel.

* **Építő ipari munkások értekezlete.** Az építőmunkások vezetősége kéri, hogy augusztus hó 9-én, csütörtök este 8 órakor az építőmunkások szakszervezeti helyiségében kőfaragó, műkö, a beton és csiszoló munkások és munkások, szobafestő, mázó és épületüvegező munkások okvetlenül jelenjenek meg.

* **Adakozás.** Az izr. fiúarvahnak dr Grósz Samuné leánya esküvője alkalmából 100 leit, a fiúarvaház Kecskeméti Margit-alapja javára özv. Major Gyuláné unokája születése alkalmából 100 leit, Guttmann Mórné anyja halála évfordulója alkalmából 30 leit, Adorján Jenő-alapítványhoz Moskovits ipartelepek tisztviselőhara koszorúmegváltás címén 200 leit, B. D.-né 52 leit, N. N. 20 leit, Klór Antal és Altmann nővérek természetben adományoztak. A zsidó aggokháza részére Frank Miksa 100 leit, Polgar Frigyesné Löwy Nándor elhunytja alkalmából 100 leit, dr. Bollatsék Pál 100 leit, Pataki Emil felgyógyulása alkalmából Pataki Zoltán 100 leit adományoztak. Az adományokért hálás köszönetet mond a jótékony intézmények vezetősége.

* **Legszebb kirándulohely a BÉLA-kert.**

* **Tűzifa kedvezményes árban** házhoz szállítva, megrendelhető a Népszövetségi Hangya irodájában (Szilágyi D. u. 5. sz.)

* **Utlevelkekhez fényképek leggyorsabban és legolcsóbban** készülnek. Ingyen minden felvétel után egy fényképnagyítás. Mimos a fényképészet, Str. Saguna 4. (Kapucinus-utca.)

* **Folyó hó 11-től folytatódik 10 napig tartó idény utáni olcsósági vásárt** tart a Körösparti Aruház, rendkívül leszállított árakban.

* **Legujabb filzkalapok érkeztek,** férfi és női filz és velourkalapok formálását készítjük saját műhelyünkben. Moskovits Etelka, Szilágyi Dezső-utca 6. sz.

* **Elveszett idegen tulajdonát képező,** kicsiny redőnyzáros fényképezőgép. Kérem a n. é. közönséget, ha hollétéről tudomást szerez, engem szíveskedjék értesíteni. Rajz Andor elektro- és precizió mechanikai műintézet, Szalárdi-utca 9. szám (Szenzweig-palota.)

* **Vásárlás előtt keresse fel a Körösparti Aruházat,** ahol szövet, zefir, vászon-árakban óriási választék, olcsó árban kerül eladásra. Tisztviselőknek árkedvezmény.

Hófehér, színes filz és kasirozott

**posztó kalapok
250 Leitől**

KÖNIG kalapgyár, Körös-u. 16.

**A raktár vétel kényeser
nélkül megtekinthető.**

Bor kiadásítás.

Kitűnő minőségű rizling, sovigno és mézes-fehér fajboralm, a nagy készletre való tekintettel — 5 liter vételnél

literenként 6 leiért való kiadásítását a mai napon megkezdtem.

Goldföder József

Plata Regina Maria (volt Dámar-lár)

LEGUJABB

A Vatikán jóvátételi tervei

Páris, augusztus 7. A Newyork Herald párisi lapja vasárnapi számában nyilvánosságra hozta azt a jóvátételi tervet, amelyet a Vatikán még a múlt évben dolgozott ki és Mac Cormick amerikai szenátor útján, mikor az Rómában volt, eljuttatott Harding elnökhöz. Gasparri bíboros államtitkár akkor megnyerte Mac Cormick szenátort, hogy képviselje a Fehér Házban és az amerikai kormánynál a szentszék jóvátételi tervét. Azt a megoldást ajánlotta a pápa, hogy a jóvátételek terén érdekelt államok, valamilyen nyien készítsék el a maguk háborús adósságainak mérlegét olyképpen, hogy csak egy adós legyen: Németország, és csupán egy hitelező: az Egyesült Államok. Amerika azután egymaga jelölje meg azokat a fizetési feltételeket és módokat, amelyeket a német birodalomtól kíván.

Az új amerikai elnök feltétele

Londonból jelentik: Az angol politika főcélja, hogy az a kompromisszum létrejöjjön, amin lord Cecil Párisban fáradozik. A kormány holnapi állásfoglalása ismeretlen.

A Daily Mail cáfolatok ellenére is fenntartja, hogy Poincaré és Curson közt eszmecserét készítenek elő, amit Poincaré különösen azért üdvözölt, mert ezáltal alkalom nyílhat az angol-francia Ruhr-álláspontra közvetlen megtárgyalására. Lord Cecil és Millerand tanácskozásaitól messze kiható eredményeket várnak.

Az Unio állásfoglalásáról és Coolidge elnök programjáról legújabbban a következő részletek jönnek:

Először, az Unio nem vesz részt a Népszövetségben.

Másodszor: csatlakozik a hágai nemzetközi döntőbíróshoz, ami még nem jelenti a Népszövetség elismerését.

Harmadszor: a szövetségesek háborús adósságainak visszafizetése a legkedvezőbb feltételekkel történjék.

Negyedszer: Amerika csak felkérésre avatkozik bele a Ruhr-kérdésbe.

Ötödik: szigorú alkoholtilalom.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Szerda: Tatárjárás, Kókény Ilona és Sarkadi Aladár vendéglátékával.

Csütörtök: Ártatlan Don Juan.

Péntek: Az ördög mátkája, a karszemélyzet jutalomjátéka. Utolsó előadás.

Két búcsú

KELMAI ILONA

Amikor először láttam színpadon a figyelmem minden erejével beleakaszkodhattam a mozdulatainak szuggeszciójába, panaszos asszonyi vágytól remegő hangjának buja melege elöntötte a szép teljes harmoniáját végtelen megnyilatkozásai, mint egy élettelen életű szobrot, ha nézek, amelyet istenített a művész keze.

Nem vagyok kényes igényű s inkább az ösztön sugallatára hallgatok, mint a tudására, és Kelmaiban látom megtestesülni az operaénekesnőt, a nőnek magának inkarnációját, akinek nincs más élete, csak énekel, szaval és összerogy, akit nem lehet elképzelni színpad mögött tizóraizni, vagy zsörtölődve a partnerével, nem lehet, csak mint egy szobrot. Mi volna, ha a milói Vénuszt rajta csipnéd egy emberi, de deusztáló mozdulaton? ... En úgy vagyok Kelmaival.

Oh, hányszor csapta meg káposzta főzelék savanyu gőze az orromat, nem is vidéki operaelőadások keretében, mikor Margaréta fölnyitja ékszeres dobozát s hányszor rikoltott felém halálraitelt csirkék jaja, Butterffy kezében a tör, ha villant. Kelmaik mindig Toscanak, mindig Butterfynek látni, sőt Carmennek is, hiszen éppen ez a varázsa, titka, a tökéletes illúzió, amit adni tud. (m. i.)

KOVACS DEZSŐ

Kapott sok tapsot, minden fellépését legalább is olyan siker kísérte, amit emlékezetesnek szokott elkönyvelni a kritikus. Valójában senki se tud róla többet, mint amennyit a színpadon produkált, nem beszélhetett külön is magáról, egész bizonyosan soha, senkivel se voltak vitái, nem volt látható két esztendő alatt a kávéházak művészatalánál sem. Színpadi szereplése volt bőven elegendő ahhoz, hogy ne lehessen egykönnyen elfelejteni Kovács Dezsőt, tehetsége és művészete kötelez arra, hogy ne a cikkíró, — akinek személyesen nincs is szerencséje őt ismerni, — de a város, mielőtt elhagyná e falakat, istenhozzádot kiáltson utána. S a búcsúzó nem utolsó, az utolsó az: viszontlátásra!

Mert látni is akarjuk még Kovács Dezsőt, akiről a közeljövőben csak hallani fogunk. Mert sokat fogunk hallani róla. Nem kellett zeneértés hozzá, aki első ízben hallotta énekelni ezt a baritonistát, tudta és elismerte, hogy Kovács Dezső fővárosi operák deszkáira predesztinált, akinek karrierjében Nagyvárad csak rövid átmenet.

A szerény és szótalan művész újabb etáppja Bécs, az énekesek városa, mely sokkalta nagyobb és merészebb lehetőségekkel kecsegtet. Kovács Dezső utolsó fellépése Nagyváradon, mint tudomásunkra jutott, betegsége miatt elmarad. A közönségnek tehát, sajnos, nem adódik több alkalom, hogy impozáns külsőségekben ünnepele a szívéből szakadt művészt, akinek az útja elkanyarodóban van. Egy ünneplő est tapsviharának élő forrását érezze Kovács Dezső ezekben a szegényes szavakban. Idegen nagy városok káprázatosabb sikereiben is csengjen fülébe a várad taps, mint ahogy Várad fülébe visszacseng a nemés bariton, Kovács Dezső operaénekes hangja.

— Kókény és Sarkadi fellépései. Ma este a Tatárjárásban lépnek fel Kókény és Sarkadi. Kókény nagyszerű kabarészámokkal, Sarkadi pedig a Tatárjárás Vallerstein szerepében fog excellálni.

— Ártatlan Don Juan Sarkadival. E kacagtató bohózatban, mely nem pikáns, sőt tisztán fehér darab, melyet a budapesti Reneszans színházban Sarkadi Aladár kedvéért vettek elő, nálunk csütörtökön fog színpadra kerülni Sarkadi Aladárral, melyben a művész Stiglicet játsza, mely egyik legkiválóbb alakítása. Sarkadi ebben a szerepében ötletes, kacagtató és tökéletes, ugyannyira, hogy minden eddigi alakításai közül az utóbbi időben ebben volt a legnagyobb sikere. Az Ártatlan Don Juan rendes-helyiárakkal kerül színpadra.

— Az ördög mátkája. Pénteken este utolsó előadásul és a karszemélyzet jutalomjátékául a táncos énekes népszínmű kerül színpadra, melyben a társulat legjobb erői vesznek részt.

8 éves

személy autók

a legolcsóbban bérelhetők minden irányban.

ANDRISKA ÉS ROSENBAUM

autó-garage

Str. Calvin (Bírók Zeigmond-ú.) 15
Ugyanott autók és kerékpár gumikat olcsón kapható. — Telefon 909 sz.

MOZI

— Huszonöt milliós banklopás. A kopenhágai Privatenbank 25.000.000 tolvaját, a „Névtelen embert” Dodd Bobby már a harmadik világrészen át üldözi, el is fogja, de az ügyes „Névtelen ember” — Harry Liedtke — mindannyiszor kisiklik kezei közül. Az ötödik és hatodik befejező rész, mely ma szerdán és holnap csütörtökön kerül vetítésre a Dorian-Filmszínházban, páratlan izgalmas cselekménye folytán a közönség óriási érdeklődésére tarthat számot. Az izgalmas hajszát közepette élénk varázsolódik egy eredeti velencei karnevál, hol a „Névtelen ember” a karnevál ünnepeit hőse. Az előadások kezdete 6 és 9 órakor.

* Ma, szerdán utoljára kerül előadásra az Atlantic nyári moziban és Apolló moziban az Atlantic filmgyár nagysikerű artista filmje, a Démon cirkusz. Előadás az Apollóban 6 és 9, az Atlantic nyári moziban 9 órakor kezdődik.

Tőzsdei Jelentések

Zürich, augusztus 7. Nyitás: Berlin 00.02 fél, Newyork 555 fél, London 2538, Páris 3205, Milánó 2405, Prága 1630, Budapest 0.03 egynegyed, Bukarest 280, Bécs 0.0077 háromnegyed.

Bukarest, augusztus 7. Zárlat. Devizák: Páris 1162, Berlin 150, London 922, Newyork 201 fél, Milánó 880, Zürich 3630, Bécs 28 háromnegyed, Prága 597, Budapest 110.

Valuták: Márka 250—250 háromnegyed, font 910—920, frank 1200—1210, svájci 37—38, dinár 210—220, dollár 206—207, osztrák 29—30, magyar 75—85, szokol 598—605.

Budapest, augusztus 7. A Devizaközpont hivatalos árfolyamai: Amsterdam 7438—7678, Bukarest 95—102, lei 95 fél—102 fél, London 86.290—88.690, Berlin 70—120, Milánó 817—852, Páris 1090—1126, Prága 554—578, Zürich 3400—3520, Belgrád 200—209, Newyork 18.890—19.490, Varsó 780—880.

Zürich, augusztus 7. Zárlat: Berlin 00.001 fél, Amsterdam 218 egynegyed, Newyork 554, London 2532, Páris 3185, Milánó 2395, Prága 1625, Budapest 0.03 egynegyed, Belgrád 590, Bukarest 280, Varsó 00.023, Bécs 0.0077 fél.

A budapesti értékpapírpiacl záratai: Magy. H. 365000, Osztr. H. 139000, Angol-Magy. 69000, Leszám. 78000, Magyar-Olasz 24500, Hazai. 20000, Salgó 548000, Rima 175000, Közuti 31000, Délv. 108000, Államv. 425000, Hermes 63000, Ingatlanb. 36000, Keresk. Bank 725000, Bosnyák Aer. 45000, M. Alt. Takp. 120000, Hazai Akp. 200000, Borsod-Misk. 115000, Concordia 55000, Első Bpesti gőzm. 128000, Gizella 69000, Kohó 600000, Drasche 140000, Hungária 280000, Aluminium 108000, Magnezit 170000, Köszén 1.900000, Urikány 75000, Teudloff 55000, Egy. fa 38000, Adria 58000, Csáky 43000, Fegyver 760000, Ganz-Dan. 13.100000, Ganz-Vill. 1.100000, Láng 146000, Lipták 28000, Schlick 126000, Baróti 18000, Izzól. 410000, Guttman 43000, Klotild 142000, Cukor 2.525000, Östermelő 230000, Gummigy. 130000, Vasutforg. 155000, Nasici 1.100000 Neuschloss 135000, Győri Olaj 107000, Slavónia 80000, Hoffer 145000, Wörner 39000, Lignum 62000, Zabolai 120000, Ker. és Hit. 30000, Rösseman 60000, Papir 96000, Bóni 86000, Malomsok 20000, Rézbányai 52000, Merkur. 24000, Merkurfa 14000, Viktória 215000, Óceán 270000, Koburg 35000, Glóbus 50000, Danica 115000, Belvársi 39000, Brsodi szén 265000, Villányi 30000.

KERESZTŐI ÜZENET

Kárpáti L. E. Versei nem közölhetők. közlésük ellenében fájdalomdíjként ránk beküldött száz lejt kiadóhivatalk visszafizeti.

SPORT

Ujságírók—szinészek futballmérkőzése

Az augusztus 12-iki szinésnap bevezető és egyik kedvesebb eseménye lesz az augusztus tizenegyén, szombaton délután megtartandó ujságíró-inész futballmeccs.

A mérkőzés a szinikritikusok bőrére megy. Ugy látták össze a csapatokat, hogy mindenki ellenséggel kerül össze és a leszámolás faultokban fog történni. Madas Pista már ajánlatot kapott egy angol roficsapattól, Stoll is, meg a kis Homokay is. Galambos Perényivel trenírozik szorgalmasan. Már kiindoen oxfordoznak is. A fejeles terén Tolnay, Békessy és Martinescu vezetnek. A színészek nagyon ambicionálják a győzelmet, illetve a kitűzött értékes s nagyon szép díjat. Sportkörökben azonban az ujságírók győelmét abszolút biztosra veszik. Az ujságíró-csapat a következő szenzációs felállításban fog szerepelni: Markovics Ernő kapus, hátvédek: ványi József, Pásztor Jenő, hálók: dr Barza Ferenc, Biró György és Bárdos László, a csatársor: Berkes József, Szántó Zsigmond, Hilt László, Fleischer Sándor és Incze Ernő.

A színészek csapata a következő: kapus: Madas, hátvédek: Bereng, Kornay, hálók: Martinescu, Békessy és Stoll, csatárok: Tolnay, Galambos, Perényi, Homokay és Harsányi.

A taccsbíró szerepét a színház szépei fogják el látni külön e célra készített ígő sport-kosztümben. Egyik oldalon G. Polgád Mariska és Jósika Mici, a másik oldalon Pintér Böske és Erényi Böske fognak állani.

Az izgalmasan érdekes meccs elé nagy érdeklődéssel tekintenek nemcsak sportkörökben, hanem Nagyvárad egész társadalmá. Ilyen meccs tudniillik még nem volt a nagyváradai pályán.

1000 hl.

egyszer használt, teljesen jó minőségű másfélcolos vastag fenyődeszkából készült

szilváskád eladó

Értekezni lehet a Margittai Mezőgazdasági, Ipari és Kereskedelmi R. T. nál, Margittán.

Ötven százalékos menetjegy kedvezmény a cseh vasúton.

A harmadik pozsonyi keleti vásár augusztus huszonharmadikán nyílik meg és szeptember másodikán zárul be. Mint a vásár hivatalos szállítói, ügyfeleink részére, akik a vásárt látogatni, vagy azon kiállítani akarnak, a cseh vasúton ötven százalékos menetjegy kedvezményre jogosító igazolványt bocsátunk rendelkezésükre. — Érdeklődőknak készséggel áll rendelkezésükre az

Intercontinentale

szállítványozási és közlekedésügyi részv.-társ., ezelőtt S. & W. HOFFMANN.

Értesítés.

A kereskedelmi és iparügyi minisztérium részéről a Resica vasművek r.-t. harmadik kibocsátási részvényeinek elosztására kijelölt bizottság ezt a műveletet végrehajtotta. Felhívjuk ennél fogva az aláírókat, hogy jelenjenek meg azoknál a bankoknál, ahol jegyzésüket eszközölték és vegyék át a rájuk eső részvényekről szóló végleges nyugtákat, illetőleg azt az összeget, amit első részletképpen lefizettek, de aminek ellenében részvények nekik nem jutott.

A végleges nyugtákat csakis a részvényenkinti 500 leies második részlet egyidejű befizetése ellenében adják ki.

A nyugták átvételének és a második részlet befizetésének határideje 1923 augusztus 15.

Resicza vasművek és
dominiumok r.-t.

„Furia olmo”

keres megevételre a

Sonnenfeld Adolf nyomda Rt.

Szilágyi Dezső-utca 6. sz.

Részvényaláírási felhívás.

A Belényesi Hitelbank R.-T. közgyűlése e határozta, hogy az intézet 100.000 Lei alaptőkéjét 1500 drb. 100 Lei névértékű részvény kibocsátása által a Kormányhatóságtól nyert jóváhagyás alapján

250.000 Leire

felelemeli.

Az igazgatóság a kibocsátásra kerülő 1500 drb. részvény jegyzését a következő feltételek mellett eszközli:

1. A régi részvény tulajdonosok jogosultak minden 2 drb 100 koronás részvény után 1 drb 100 Leies új részvényt jegyezni 106 leies árbau, amennyiben ezen elővételi jogát 1923. augusztus 20 ig gyakorolja a régi részvényei letétbe helyezésével.
2. Az elővételi jog gyakorlására kitűzött időn túl az új 100 Leies részvények bárki által drb-ként 110 Leies árbau jegyezhetők 1923 évi szeptember hó 10-ig. — A részvények jegyezhetők és becserélésre lehetők az Ált. Takarékpénztárnál Nagyváradon.
3. A jegyzett részvények értékéből 100 Lei az alaptőkéhez, míg a 6, illetve 10 Leiből a részvény előírt költségei levonása után fenn maradó rész a tartalék tőkéhez lesz csatolva.
4. A részvények vételára:
 - 1/3 ad részben a jegyzéskor,
 - 1/3-ad részben augusztus 30-ig,
 - 1/3-ad részben szeptember 15 ig fizetendő az intézet pénztáránál az 1923 július hó 1-től számítandó 8% kamataival együtt, miután ezen részvények ezen időponttól részeseülnek osztalékban.

Ha a késedelmes befizetés az intézet egyszeri felszólítására nem tesz eleget kötelezettségének, a jegyzésből eredő jogait és a teljesített befizetést elveszíti.

5. A jelenleg forgalomban lévő 100 koronás névértékű részvények becseréltetnek, minden 2 drb 100 koronás névértékű részvény 1 drb 100 Leies részvennyel és pedig:

- a) részvénykönyvileg igazolt részvenytulajdonos az igazolt részvenymennyiség erejéig díjtalanul;
- b) részvénykönyvileg nem igazolt egyének részvényei drb-ként 6 lei díj ellenében lesznek becserélve.

6. A becserélés már eszközölhető és tart 1923 december 1-ig, mely időn túl a becserélés drb-ként csak 20 Lei ellenében eszközölhető.

Beius, 1923. július hó.

Banca de Credit soc. pe actiū din Belus
Belényesi Hitelbank Részvénytársaság

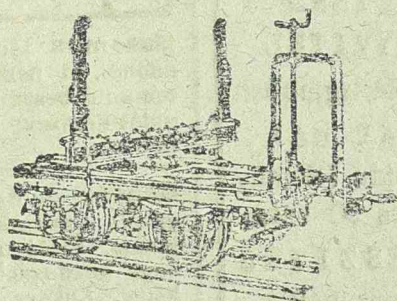

GROZIT asfalt és kátránytermék gyár
Timisoara, Fabrica.

„FERROSTAAL”

BUKAREST — BERLIN — HAGA

Képviselője: Ursziny Pál mérnök iroda
ORADEA-MARE, Strada Postei 21. szám.

Sinek, erdei truck-kocsi, billenő kocsi, kerék-kitérő, apró anyag és Henschel-lokomotiv.

Vas, betonvas, tartók, bádoglemezek, esővek, drótkötél stb.

HIRDETÉS-
ARJEGYZÉK
ES NYOMTATVÁNY NÁL
FONTOS
KLISÉ
MŰVÉSZI KIVITELBEN KÉSZÜLT
KÖNIG & BAYER
ORADEA-MARE • Str. Printul Carol 6

